

Izvješće o sigurnosti djece – Child Safety Report Card

Ivana Brkić Biloš¹, Verica Kralj¹, Ivana Pavić Šimetin¹, Goranka Petrović¹, Antonela Gverović Antunica²

¹*Hrvatski zavod za javno zdravstvo*

²*Opća bolnica Dubrovnik*

Sažetak

Europsko izvješće o sigurnosti djece te pojedinačna nacionalna izvješća o sigurnosti djece za ukupno 31 državu, uključenu u međunarodni projekt „TACTICS“ (Tools to Address Childhood Trauma, Injury and Children’s Safety) objavljena su sredinom lipnja 2012. godine. Projekt vodi Europsko udruženje za sigurnost djece, a u Hrvatskoj se provodi pod koordinacijom Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo. Izvješće o sigurnosti djece rezultat je istraživanja provedenog putem upitnika o postojanju nacionalne politike usmjerene prevenciji ozljeda u djece. Svrha izvješća je analiza stanja sigurnosti djece u svakoj državi, dobivanje usporedive procjene politike na području prevencije ozljeda u djece i poticanje aktivnosti za poboljšanje stanja sigurnosti djece. Za ocjenu stanja sigurnosti djece korištena je posebna metodologija. Hrvatska, s ukupno 29,5 bodova ima prosječnu ocjenu – zadovoljavajuće stanje sigurnosti djece kao još 12 država Europe. U većini država područje sigurnosti u prometu najbolje je ocijenjeno. U budućnosti je nužno unaprijediti područja prevencije padova, opekline, otrovanja, gušenja i utapanja kako bi i ona dostigla razinu sigurnosti prisutnu na području sigurnosti u prometu.

Uvod

Europsko izvješće o sigurnosti djece te pojedinačna nacionalna izvješća o sigurnosti djece za ukupno 31 državu, uključenu u međunarodni projekt „TACTICS“ (Tools to Address Childhood Trauma, Injury and Children’s Safety) objavljena su sredinom lipnja 2012. godine. Projekt vodi Europsko udruženje za sigurnost djece, pod čijim vodstvom se izdaje Izvješće o sigurnosti djece po treći puta (2007., 2009., 2012. godine). Hrvatska prvi puta sudjeluje u ovakvom projektu, a Hrvatski zavod za javno zdravstvo je koordinator projekta u Hrvatskoj.

Svrha izvješća je analiza stanja sigurnosti djece u svakoj državi, dobivanje usporedive procjene politike na području prevencije ozljeda u djece i poticanje aktivnosti za poboljšanje stanja sigurnosti djece.

Metodologija

Izvješće o sigurnosti djece rezultat je istraživanja provedenog putem upitnika o postojanju nacionalne politike (zakonodavstvo, strategije, programi) usmjerene prevenciji ozljeda u djece u

12 istraživanih područja (tablica 1.). Za ocjenu stanja sigurnosti korištena je posebna metodologija ocjenjivanja pojedinih odgovora unutar područja istraživanja. Ukupna ocjena za svaku državu predstavlja zbroj ocjena za navedena područja, a izražena je kao broj bodova/zvjezdica (tablica 2.).

Tablica 1. Istraživana područja u svrhu izrade Izvješća o sigurnosti djece

1. sigurnost pješaka,
2. sigurnost putnika i vozača,
3. sigurnost pri vožnji biciklom,
4. sigurnost pri vožnji mopedom,
5. sigurnost na vodi/prevenција utapanja,
6. prevenција padova,
7. prevenција opekline,
8. prevenција otrovanja,
9. prevenција gušenja/davljenja,
10. upravljanje u području sigurnosti djece,
11. infrastruktura u području sigurnosti djece,
12. izgradnja kapaciteta/resursa u području sigurnosti djece.

Tablica 2. Prikaz ocjene sigurnosti djece

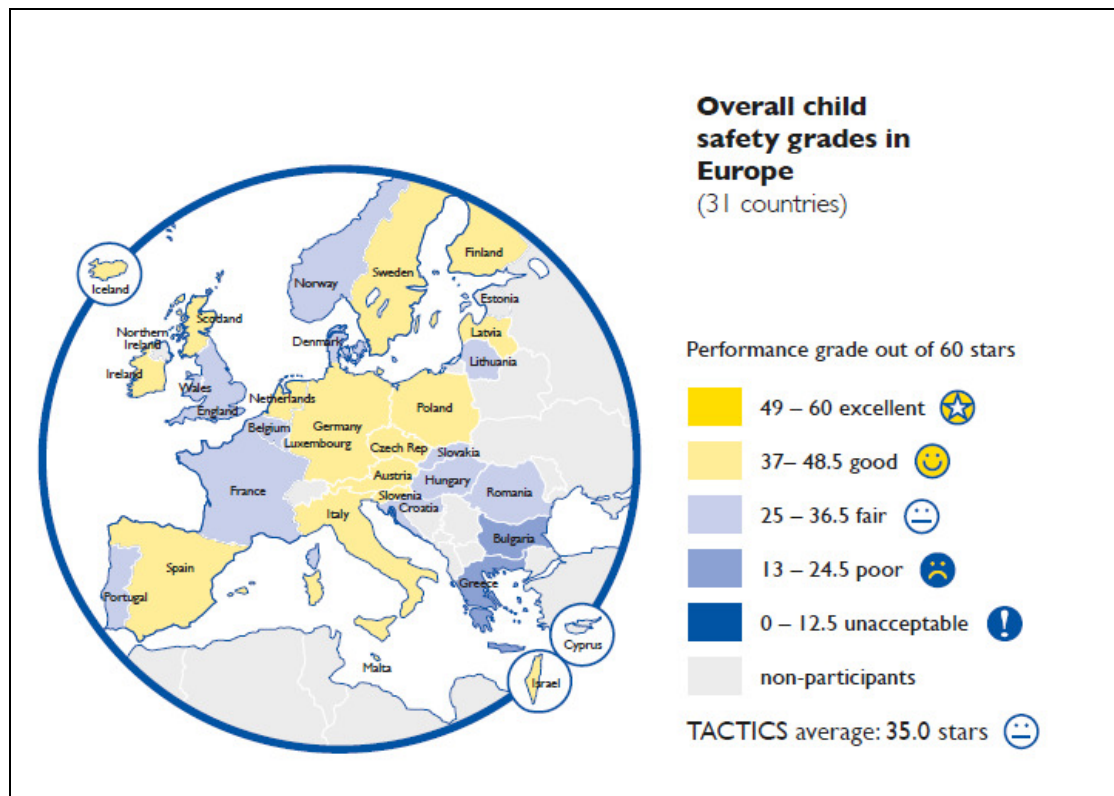
Shematski prikaz	Ocjena	Broj bodova
✱	odlično	49-60
☺	dobro	37-48,5
☹	zadovoljavajuće	25-36,5
☹	slabo	13-24,5
⊗	neprihvatljivo	0-12,5

Europsko izvješće o sigurnosti djece

Ocjene stanja sigurnosti djece razlikuju se među državama i kreću se od 14,5 do 45 bodova od mogućih 60 bodova. Hrvatska, s ukupno 29,5 bodova ima prosječnu ocjenu – zadovoljavajuće stanje sigurnosti djece ☹ kao još 12 država Europe (Mađarska, Norveška, Danska, Engleska, Litva, Francuska, Wales, Portugal, Belgija, Luksemburg, Slovačka, Rumunjska) (slika 1). Najvišu ocjenu ima Finska s 45 bodova, a najnižu Grčka (14,5).

Analizom rezultata za države koje sudjeluju u ovom istraživanju od 2007. godine pokazan je napredak u razini prevencije ozljeda u djece ukupno, a posebno u pojedinim državama (Češka Republika, Finska, Mađarska, Španjolska) u kojima su zabilježena povećana ulaganja u područje prevencije u posljednjih pet godina. Smanjenje u ukupnim bodovima od 2009. godine u Grčkoj rezultat je vjerojatno ukupne ekonomski nepovoljne situacije.

Slika 1. Ocjena stanja sigurnosti djece

Izvor: Child Safety Report Card 2012, European Summary for 31 countries

Ukoliko se analiziraju ukupni rezultati po pojedinim istraživanim područjima, najveći broj bodova zabilježen je za područje sigurnosti djece u prometu što znači da većina država ima i provodi politiku za unaprjeđenje sigurnosti u prometu. (tablica 4). U tom području postoje značajne razlike među državama. Primjerice, samo 13 država (uključujući Hrvatsku) ima legislativu na nacionalnoj razini kojom je obavezna uporaba biciklističke kacige za vrijeme vožnje biciklom. Međutim, u samo 8 od 13 država zakon se provodi u potpunosti. Najmanji broj bodova zabilježen je u područjima sigurnosti na vodi (prevenciji utapanja) i prevenciji padova što znači da u većini država nedostaje legislativa i/ili programi na nacionalnoj razini. Budući da je poznato da su ozljede kod kuće vodeći uzrok hospitalizacija i hitnih zbrinjavanja, nužno je

unaprijediti područja prevencije padova, opeklina, otrovanja, gušenja i utapanja kako bi i ona dostigla istu razinu sigurnosti prisutnu na području prometa.

Tablica 4. Prosječna ocjena sigurnosti djece prema pojedinim područjima na temelju rezultata izvješća iz 31 države

Područje istraživanja		TACTICS prosjeck
Promet	sigurnost pješaka	3.5
	sigurnost putnika i vozača	3
	sigurnost pri vožnji mopedom	4.5
	sigurnost pri vožnji biciklom	3.5
Izvan prometa	sigurnost na vodi/prevencija utapanja	2
	prevencija padova	2
	prevencija otrovanja	3
	prevencija opeklina	2.5
	prevencija gušenja/davljenja	2.5
Aktivnosti za podršku prevenciji	upravljanje u području sigurnosti djece	3
	infrastruktura u području sigurnosti djece	3
	izgradnja kapaciteta/resursa u području sigurnosti djece	3
Ukupna prosječna ocjena		35

Izvor: Child Safety Report Card 2012, European Summary for 31 countries

Izvješće o sigurnosti djece u Hrvatskoj

Ozljede su vodeći uzrok smrti u djece i adolescenata u dobi 0-19 godina. U Hrvatskoj je 2009. godine umrlo zbog ozljeda sto i devetero (109) djece. Kada bi stopa smrtnosti od ozljeda u djece bila na razini stope smrtnosti u Nizozemskoj, jednoj od najsigurnijih država u 2010. godini, procjenjuje se da 50% te djece ne bi umrlo zbog ozljeda.

Ukupna ocjena stanja sigurnosti djece u Hrvatskoj je prema Izvješću o sigurnosti djece prosječna - zadovoljavajuća ☹ kao još u 12 europskih država (Mađarska, Norveška, Danska, Engleska, Litva, Francuska, Wales, Portugal, Belgija, Luksemburg, Slovačka i Rumunjska). Područja sigurnosti u prometu imaju veće ocjene u odnosu na ostala područja (tablica 5).

Razlog tome je što se u Hrvatskoj provodi nacionalna politika usmjerena povećanju sigurnosti u prometu. Nacionalni program sigurnosti cestovnog prometa provodi se kontinuirano pod vodstvom Ministarstva unutarnjih poslova od 1994. godine. Osim toga, postoji i provodi se

Zakon o sigurnosti prometa na cestama. Nepostojanje ili samo djelomično provođenje postojećih preventivnih nacionalnih programa i/ili legislative na ostalim istraživanim područjima upućuje na nužnost daljnjeg rada u cilju poboljšanja prevencije ozljeda u djece, posebno u području prevencije padova, utapanja, opekline i gušenja.

Tablica 5. Rezultati Izvješća o sigurnosti djece u Hrvatskoj prema istraživanim područjima

ISTRAŽIVANA PODRUČJA		OCJENA (od mogućih pet bodova)
Promet	Sigurnost pješaka	3.5
	Sigurnost putnika i vozača	2.5
	Sigurnost pri vožnji mopedom	4.5
	Sigurnost pri vožnji biciklom	5
Izvan prometa	Sigurnost u vodi/prevencija utapanja	0.5
	Prevencija padova	0.5
	Prevencija otrovanja	1.5
	Prevencija opekline	1
	Prevencija gušenja/davljenja	1.5
Aktivnosti za podršku prevenciji	Upravljanje u području sigurnosti djece	3
	Infrastruktura u području sigurnosti djece	3.5
	Izgradnja kapaciteta/resursa	2.5
Ukupna ocjena		29.5 ☺

Preporuke za poboljšanje stanja sigurnosti djece u Hrvatskoj prema rezultatima izvješća

Povećati sigurnost pješaka u prometu unaprjeđenjem legislative kojom bi se propisalo smanjenje brzine (do 20 km/h) u blizini škola i dječjih igrališta.

Povećati sigurnost djece putnika u osobnom vozilu unaprjeđenjem legislative kojom bi se propisalo obavezno sjedenje djece do četiri godine starosti u auto-sjedalicama postavljenim

obrnuto od smjera vožnje te obavezno sjedenje djece do trinaest godina na stražnjim sjedalima automobila.

Povećati sigurnosti pri vožnji biciklom unaprjeđenjem postojeće legislative kojom bi se propisala obavezna upotreba kacige za sve dobne skupine, a ne samo za djecu do 16 godina starosti.

Unaprijediti prevenciju utapanja djece uvođenjem legislative kojom bi bilo propisano: obavezno postavljanje zaštitne ograde za javne i privatne bazene, minimalni broj spasilaca na bazenima i drugim mjestima na vodi namijenjenim rekreaciji, obavezno postavljanje znakova i simbola o sigurnosti vode, te obavezno nošenje osobne opreme za održavanje na vodi (plutanje)/pojasa za spašavanje tijekom aktivnosti na vodi.

Unaprijediti prevenciju padova unaprjeđenjem sigurnosnih standarda za dječja igrališta i opreme za dječja igrališta, te uvođenjem legislative kojom će biti propisane obavezne mjere za prevenciju padova kroz prozor (primjerice postavljanje sigurnosnih zatvarača na prozore).

Unaprijediti prevenciju otrovanja uvođenjem legislative kojom se propisuje obavezno pakiranje lijekova u ambalaže sigurne za djecu.

Unaprijediti prevenciju opekline uvođenjem legislative kojom se propisuje maksimalno dopuštena temperatura vode u kućanstvima do 50°C, te obaveznim postavljanjem detektora dima u svim javnim i privatnim zgradama.

Unaprijediti prevenciju gušenja/davljenja unaprjeđenjem legislative kojom bi se zabranila proizvodnja nesigurnih proizvoda kao što su baloni od lateksa i zavjesa s uzicama.

Dodatne informacije o Europskom udruženju za sigurnost djece kao i o projektu TACTICS mogu se naći na službenoj stranici udruženja - European Child Safety Alliance: www.childsafetyeurope.org